

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จากแนวความคิดและการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลง และความทันสมัย การเรียนรู้ ความเชื่อ ถิ่นนิยมและทัศนคติ ศาสนาและสังคม และมิตินิยมเชื่อทางไสยศาสตร์ ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยที่จะนำเสนอในบทนี้ โดยจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรในการศึกษานี้ คือ ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ และประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชากรในภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยที่ประชากรที่ศึกษามีจำนวนมากจึงจำเป็นต้องทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ลักษณะบังเอิญ (incident sampling) โดยไม่ใช่ทฤษฎีความน่าจะเป็น (probability) ทั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน 2 ซ้ำทางของเส้นทางหลักเชื่อมต่อกันระหว่างอำเภอและกิ่งอำเภอต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัด ๆ ละ 120 คน รวม 3 จังหวัด 360 คน ทั้งนี้เพื่อว่าการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญที่ไม่ใช่ทฤษฎีความน่าจะเป็นสามารถสร้างความหลากหลาย (differentiation) ของลักษณะกลุ่มตัวอย่างได้มากกว่าการจำกัดลักษณะตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองศึกษาวิจัยที่ใช้ในการสำรวจและวัดความเชื่อ ปรัชญาการณณ์ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น

1. แบบสอบถามสำหรับพิสูจน์สมมุติฐานที่ 1

1.1 ท่านคิดว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวัน เช่น ฝนตก น้ำท่วม เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นเพราะอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาลให้เกิดขึ้น

เป็นเรื่องธรรมชาติ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาลให้เกิด

ไม่แน่ใจ

1.2 ท่านคิดว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างผิดปกติเช่น หนู 5 ขา กวางไฟประหลาด การ
ผันที่แปลกประหลาด เป็น

เป็นธรรมชาติ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาลให้เกิดขึ้น

ไม่แน่ใจ

1.3 ท่านได้ยินเรื่องคนเคยเดินทางไปดวงจันทร์หรือไม่

เคย

ไม่เคย

ไม่แน่ใจ

1.4 มีการกล่าวว่า วิทยาศาสตร์ทำให้ชาติเจริญ ท่านคิดว่าจริงหรือไม่

จริง

ไม่จริง

ไม่แน่ใจ

1.5 ท่านคิดว่าวิทยาศาสตร์บ้านเราเจริญหรือไม่

เจริญ

ไม่เจริญ

ไม่แน่ใจ

1.6 ท่านคิดว่าวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปขึ้นกับการบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะ
ได้กำหนดไว้ไม่สามารถเปลี่ยนได้

จริง

ไม่จริง

ไม่แน่ใจ

1.7 ท่านเชื่อว่าคนแตกต่างกันเพราะมีบุญกรรมต่างกันหรือไม่

เชื่อ

ไม่เชื่อ

ไม่แน่ใจ

1.8 การที่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ มีอำนาจเหนือกว่าเรานั้น

เพราะบุญวาสนา

เพราะความสามารถ

ไม่แน่ใจ

1.9 ท่านคิดว่าท่านกำหนดชะตาชีวิตตนเองได้หรือไม่

กำหนดได้

กำหนดไม่ได้

เหตุผล .....

.....

1.10 ถ้าท่านจะเลือกระหว่างไสยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ท่านจะเลือกอันไหน

วิทยาศาสตร์

ไสยศาสตร์

ไม่แน่ใจ

1.11 ท่านเชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิดหรือไม่

เชื่อ

ไม่เชื่อ

ไม่แน่ใจ

1.12 ในหมู่บ้านของท่าน เคยมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรมาปรากฏหรือไม่ เช่นมีเด็กที่เกิดมาลักษณะ
ประหลาด ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ

มี (ระบุ)

ไม่มี

.....

.....

1.13 ท่านคิดว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิงสถิตอยู่ในสิ่งเหล่านี้หรือไม่

หินดิน

มี

ไม่มี

ไม่แน่ใจ

แม่น้ำ ลำธาร

มี

ไม่มี

ไม่แน่ใจ

ทั่วไป

มี

ไม่มี

ไม่แน่ใจ

1.14 ท่านคิดว่าเรื่องไสยศาสตร์ อยู่ยงคงกระพัน ล่องหนหายตัว เป็นเรื่องจริงหรือไม่

จริง

ไม่จริง

ไม่แน่ใจ

1.15 ท่านคิดว่ามีบางคนสามารถใช้เวทมนต์คาถาทำร้ายท่านได้หรือไม่

คิดว่าได้

คงไม่ได้

ไม่แน่ใจ

1.16 ท่านทราบไหมว่าโรคคอพอกเกิดจากอะไร

ทราบ (อธิบาย)

ไม่ทราบ

.....
.....

1.17 ท่านทราบไหมว่าโรคเท้าช้างเกิดจากอะไร

ทราบ (อธิบาย)

ไม่ทราบ

.....
.....

1.18 ท่านทราบไหมว่าไข้มาลาเรียเกิดจากอะไร

ทราบ (อธิบาย)

ไม่ทราบ

.....
.....

1.19 อะไรทำให้เกิดการตีเข้า

เพราะ.....
.....

2. แบบสอบถามสำหรับพิธีสนับสมมติฐานที่ 2

2.1 ท่านคิดว่าเป็นไปไ้หรือไม่ว่าวันหนึ่งจะมีผู้มึบุญมาช่วยทำให้ห้องถิ่นของท่านเจริญขึ้น

จะมี

ไม่มี

ไม่แน่ใจ

2.2 เวลาท่านซื้อลอตเตอรี่หรือแทงหวยเวลาต้องการถูกรางวัล สิ่งแรกที่ท่านทำคือ

ขนบานศาลกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ไม่ทำอะไรเลยคิดว่าเป็นโชคกลางธรรมคา

3. แบบสอบถามสำหรับพิธีสนับสมมติฐานที่ 3

3.1 เวลาท่านมีปัญหา สิ่งแรกที่ท่านทำคือ

ขนบานศาลกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือ

3.2 เวลาท่านป่วย สิ่งแรกที่ท่านนึกถึงทันทีคือ

กินยา หานหมอ

ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์

3.3 ท่านคิดว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ท่านมีอะไรบ้าง

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

3.4 ท่านคิดว่าการรักษาโรคโดยแพทย์แผนใหม่กับการขนบานศาลกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์วิธีไหนจะ
ได้ผลดีกว่ากัน

รักษาโดยแพทย์แผนใหม่

ขนบานศาลกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ทั้งสองอย่าง

ไม่แน่ใจ

3.5 ท่านเชื่อเรื่องบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์หรือไม่ (แก่โรคภัยไข้เจ็บใด)

เชื่อ

ไม่เชื่อ

ไม่แน่ใจ

4. แบบสอบถามสำหรับพิสูจน์สมมติฐานที่ 4

4. ในกรณีการรักษาโรคโคอแพธส์สมัยใหม่ ไม่สามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บใดในบางกรณี ท่านจะยึดถือความศักดิ์สิทธิ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยเหลือหรือไม่

ยึดถือ

ไม่ยึดถือ

ไม่แน่ใจ

5. แบบสอบถามสำหรับพิสูจน์สมมติฐานที่ 5

5.1 ท่านเคยบนบานกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระพุทธรูป หลวงพ่อประจำวัดในหมู่บ้าน เพื่อขอพรและขอความคุ้มครองหรือไม่

เคย

ไม่เคย

บางครั้งแล้วแต่โอกาส

5.2 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านกราบไหว้มีอะไรบ้าง

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

จวกลักษณะของแบบสอบถาม เป็นการให้ออกความเห็นเกี่ยวกับข้อความหรือคำถามที่กำหนดไว้ โดยเป็นทั้งคำถามแบบปิดและคำถามแบบเปิด

การให้คะแนนการออกความเห็นนับแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 28 มีลักษณะเชิงปฏิเสธ บวก และไม่แน่ใจ ซึ่งมีเพียง 3 ลำดับเท่านั้น เพราะประชาชนในชนบทไม่สามารถแยกความแตกต่างของทัศนคติได้ ลักษณะที่เป็น 5 ลำดับชั้นตามแนว Likert ซึ่งมีความละเอียดมากเกินไป

แบบสอบถามที่นำมาใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม ใ้พิจารณาถึงความเป็นปรนัยของแบบสอบถามตลอดจนความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยการหาค่า DP (Discriminatory Power) เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการใช้แบบสอบถามซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

1. ความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม (Objectivity) ได้ทำการทดสอบล่วงหน้ากับประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยบริเวณเส้นทางในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 20 คน

2. อำนาจจำแนกของแบบสอบถาม คำนวณโดยการหาค่า DP และคัดเลือกคำถามที่มีค่า DP สูงกว่าเกณฑ์ไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้ช่วยโครงการศึกษาวิจัยและจัดหาเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ทำการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม และได้รับความร่วมมือจากประชาชน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจึงทำให้การสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นในเวลารวดเร็ว

การนำข้อมูลเข้าเครื่องประมวลผล

ดังที่กล่าวมาในบทที่แล้วว่า การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความตั้งใจอย่างเต็มที่ที่จะใช้ SPSS เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทางคานส์สังคมศาสตร์โดยเฉพาะ และมีคุณสมบัติที่มีประสิทธิภาพสูงมาก แต่ข้อจำกัดก็คือในประเทศไทยโปรแกรมดังกล่าวมีอยู่จำนวนไม่มากนัก และมักจะเป็นโปรแกรมที่จะต้องใช้กับเครื่องใหญ่ Main Frame ซึ่งก็อยู่ตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีงานวิจัยของสถาบันและอาจารย์คอยที่จะเข้าประมวลผลอยู่เป็นจำนวนมากไม่เพียงพอกับความต้องการ

ในระยะเวลาที่ผ่านมาเองโปรแกรม SPSS ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้นำมาใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลได้ แต่มีราคาสูงมาก ซึ่งเท่าที่ทราบมีอยู่เพียงไม่กี่แห่งในเมืองไทยที่นำโปรแกรมดังกล่าวเข้ามาใช้งานคือมีที่ โอ.บี.เอ็ม (ประเทศไทย) จำกัด ธนาคารกสิกรไทย จำกัด สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และ

ที่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ไอเอฟซีที) เท่านั้น แต่คาดว่าอีกไม่นานโปรแกรมดังกล่าวจะมีราคาถูกลงและได้รับการเผยแพร่มากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการ

การนำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ก็เพียงแต่ใช้โปรแกรม dBASE III แล้ว key ข้อมูลทั้งหมดเข้าไปใน Diskett ข้อมูลทั้งหมดก็จะถูกนำไปจัดลำดับและเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบพร้อมที่จะถูกดึงออกมาใช้ได้หลังจากที่เรานำ SPSS-PC. มาใช้เพื่อประมวลผลในขั้นต่อไป ซึ่งในการใช้ค่าทางสถิติมาช่วยในการวิจัยครั้งนี้มีอยู่หลายประการ

1. ค่าเปอร์เซ็นต์หรือค่าความถี่ Frequency เพื่อดูสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่า $\bar{x}$ หรือค่าเฉลี่ยของทัศนคติทางการบริหารที่กำหนดเป็น Scale of Measurement ไว้ทั้งสองเพศ
3. Analysis of variance ดูความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว ในเรื่องต่าง ๆ

ค่าสถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. ค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{x}$) เป็นการหาค่าที่เป็นตัวแทนทัศนคติของทั้ง เพศ อายุและการศึกษา ที่กำหนดเป็นคะแนนการจัดอันดับความสำคัญ (Scale of Measurement) โดยกำหนดคะแนนตามหลัก

เห็นด้วย = 3   ไม่เห็นด้วย = 1   ไม่แน่ใจ = 2   ใช่ = 2   ไม่ใช่ = 1

การหาค่าเฉลี่ยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^M x_i/n}{M}$$

2. การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้วิธี F-test นั้นมีการคำนวณค่าความแปรปรวน (Variance) 2 วิธีด้วยกัน คือ Pooled Variance Estimate และ Seperate Variance Estimate อย่างไรก็ตามสิ่งที่บ่งชี้ว่าควรคำนวณ t-value โดยใช้การคำนวณค่าความแปรปรวนวิธีใดนั้น พิจารณาได้จาก F-Value กล่าวคือถ้าค่า

Observed Singificance Level (Two-tailed Probability) ที่ได้จากค่า
รวม F-Value มีค่าน้อย (น้อยกว่า 0.01) แสดงว่าเป็นการปฏิเสธ (Reject)
สมมติฐานที่ว่าค่าความแปรปรวนของประชากร 2 จุด มีค่าเท่ากัน (Reject) $H_0 : \sigma_1^2 = \sigma_2^2$
ณ ระดับความเชื่อมั่น 99 % และควรใช้ Seperate Variance Estimate คำนวณค่า
t-test แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าค่า Observed Significance Level (Two-tailed
Probability) ที่ได้จากค่ารวม F-value มีค่ามาก (เช่น มีค่ามากกว่า 0.01) แสดง
ว่าเป็นการยอมรับ (Accept $H_0 : \sigma_1^2 = \sigma_2^2$) ณ ระดับความเชื่อมั่น 99 % ดังนั้นควรใช้
Pooled Variance Estimate คำนวณค่า F-value

